

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. lapkričio 24 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Alės Bukavinienės, Artūro Driuko (pranešėjas) ir Sigitos Rudėnaitės (kolegijos pirmininkė),

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnaginėjo civilinę bylą pagal ieškovo R. A. kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo 2022 m. sausio 27 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovo R. A. ieškinį atsakovei uždarajai akcinei bendrovei „Monsoon Investments“ dėl neišmokėtos premijos už atliktą darbą priteisimo; trečiasis asmuo, nepareiškiantis savarankiškų reikalavimų, uždaroji akcinė bendrovė „SME Finance“.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisėjo nešališkumo, sprendžiant dėl darbo užmokesčio ar jam prilygintų išmokų išieškojimo įvykdymo atgręžimo.
2. Vilniaus apygardos teismas 2020 m. lapkričio 17 d. sprendimu priteisė ieškovui iš atsakovės 40 000 Eur premiją, netesybas ir palūkanas, tačiau Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2021 m. lapkričio 4 d. nutartimi priteistą premiją sumažino iki 11 500 Eur, klausimą dėl pakeisto sprendimo įvykdymo atgręžimo perdavė spręsti Vilniaus miesto apylinkės teismui.
3. Atsakovė prašė įpareigoti ieškovą grąžinti jai 17 242,50 Eur premiją, 681,59 Eur palūkanas ir 2493,76 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
4. Atsakovė nurodė, kad, vykdydama Vilniaus apygardos teismo 2020 m. lapkričio 17 d. sprendimą, ieškovui 2020 m. lapkričio 25 d. sumokėjo 24 200 Eur premiją (15 800 Eur iš 40 000 Eur priteistos premijos sumos išskaitė ir šią sumą sumokėjo į valstybės biudžetą kaip ieškovo (darbuotojo) mokėtinas mokesčius), 10 557,42 Eur netesybas už uždelstą atsiskaityti laiką, 1246,62 Eur procesinių palūkanų (nuo ieškovui priteistos 50 557,42 Eur sumos), 2493,76 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsižvelgiant į Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. lapkričio 4 d. nutartį, atsakovės mokėtinas sumas ieškovui sudaro: 6957,50 Eur premija (4542,50 Eur iš ieškovui priteistos 11 500 Eur premijos sumos turi būti išskaityta kaip darbuotojo mokėtini mokesčiai), 10 557,42 Eur netesybos už uždelstą atsiskaityti laiką, 565,03 Eur palūkanos, todėl, šiuo atveju nagrinėjant sprendimo įvykdymo atgręžimo klausimą, turėtų būti sprendžiama dėl 17 242,50 Eur premijos (24 200 Eur – 6957,50 Eur), 681,59 Eur palūkanų (1246,62 Eur – 565,03 Eur) ir 2493,76 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo grąžinimo.
5. Atsakovės teigimu, nei jos ieškovui išmokėta premija, nei procesinės palūkanos, nei bylinėjimosi išlaidų atlyginimas nėra ieškovo darbo užmokestis ar jam prilyginta išmoka. Be to, ieškovas, byloje siekdamas iš atsakovės prisiteisti kuo didesnę sumą, veikė nesąžiningai – įvertinus Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nustatytas aplinkybes, darytina išvada, jog ieškovas žinojo ir suprato, jog jam nepriklauso didesnė nei 11 500 Eur dydžio premija, tačiau, nepaisydamas to, jis dėjo visas pastangas ir siekė suklaidinti teismą, kad jam turi būti priteista (mokama) 40 000 Eur premija, toks ieškovo elgesys neatitinka protingumo ir teisingumo principų reikalavimų. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nutartyje konstatavo, kad ieškovas turi didelę patirtį finansinių paslaugų srityje, pajamų gaudavo ne tik darbo sutarties, bet ir paslaugų sutarčių pagrindu, buvo įsteigęs įmonę, jai vadovaudamas vykdė ir verslo konsultacijų veiklą, teikdamas paslaugas ir pačiai atsakovei, taigi jis yra aukštą profesinę kvalifikaciją turintis asmuo, kuris turėjo suprasti ir suprato, kad jam nepriklauso didesnė nei 11 500 Eur premija. Šiuo atveju kasacinis teismas nevertino ieškovo elgesio, reikalaujant priteisti 40 000 Eur, kai ieškovui buvo žinoma ir suprantama, kad jis neturi teisės į didesnę premiją nei 11 500 Eur, atitikties sąžiningumo reikalavimams.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

6. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2021 m. gruodžio 9 d. nutartimi atgręžė Vilniaus apygardos teismo 2020 m. lapkričio 17 d. sprendimo įvykdymą ir įpareigojo ieškovą grąžinti atsakovei 17 242,50 Eur premiją, 681,59 Eur palūkanas bei 2493,76 Eur bylinėjimosi išlaidas.
7. Teismas nustatė, kad atsakovė, vykdydama Vilniaus apygardos teismo 2020 m. lapkričio 17 d. sprendimą, ieškovui sumokėjo 24 200 Eur premiją, 10 557,42 Eur netesybas, 1246,62 Eur palūkanų ir 2493,76 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo. Teismas taip pat konstatavo, kad premija, dėl kurios buvo susitarta šalių 2019 m. vasario 1 d. darbo sutarties 3.2 punkte, yra darbo užmokesčio dalis.
8. Ieškovas ieškiniu prašė priteisti jam iš atsakovės 40 000 Eur premiją. Įvertinęs Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. lapkričio 4 d. nutartį, nurodytas aplinkybes, teismas nurodė, kad pats ieškovas netiesiogiai patvirtino, jog premija jam turėtų būti mokama nuo 5,75 mln. Eur, t. y. nuo faktiškai į įmonę atėjusių investicijų sumos, o ne nuo 20 mln. Eur. Ieškovas buvo ne eilinis atsakovės darbuotojas, o verslo projektų vadovas, turintis didelę patirtį finansinių paslaugų srityje, jis pajamų gaudavo ne tik darbo sutarties, bet ir paslaugų sutarčių pagrindu, puikiai suprato investicijų reikšmę ir skirtumą tarp pažadėtų ir gautų investicijų, todėl neatsitiktinai prašymą išmokėti sutartą premiją siejo būtent su gautomis investicijų sumomis, o ne ketinama investuoti suma. Teismas nusprendė, kad ieškovas, turintis aukštą profesinę kvalifikaciją ir didelę patirtį finansinių paslaugų srityje asmuo, tikrai suprato, jog jam priklausanti mokėti premija turi būti skaičiuojama ne nuo ketinamos investuoti sumos, o nuo gautų investicijų, tačiau ieškiniu, kartu siekdamas klaidinti teismą ir nepagrįstai pasipelnyti atsakovės sąskaita, iš atsakovės

prašė priteisti ne 11 500 Eur (apskaičiuotą pagal gautą investiciją), o 40 000 Eur dydžio premiją (apskaičiuotą pagal ketinamą investuoti sumą). Toks ieškovo elgesys, teismo vertinimu, neatitiko sąžiningumo kriterijų.

9. Teismas paneigė ieškovo teiginius, kad kasacinis teismas konstatavo, jog jo nesąžiningumo Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 762 straipsnio 4 dalies prasme nėra, pažymėjęs, jog kasacinis teismas perdavė sprendimo įvykdymo atgręžimo klausimą spręsti pirmosios instancijos teismui, kad šis išsiaiškintų [CPK](#) 762 straipsnio 4 dalyje nurodytų sąlygų egzistavimą (nutarties 75 punktas), priešingu atveju pats būtų išsprędęs šį klausimą ([CPK](#) 762 straipsnio 1 dalis). Teismas konstatavo, kad egzistuoja [CPK](#) 762 straipsnio 4 dalyje įtvirtintas pagrindas – gavėjo nesąžiningumas, leidžiantis atgręžti sprendimo įvykdymą.
10. Teismas situaciją vertino ir teisingumo, sąžiningumo bei protingumo principų pagrindu ([CPK](#) 3 straipsnio 1 dalis), pagal ieškovo gautą itin didelį darbo užmokestį (daugiau nei 5000 Eur), jo finansinį raštingumą ir padarė išvadą, kad ieškovo negalima sieti su eiliniu vidutiniu darbuotoju, kurio interesams apsaugoti skirtas [CPK](#) 762 straipsnio 4 dalies reglamentavimas.
11. Vilniaus apygardos teismas, išnagrinėjęs bylą pagal ieškovo atskirąjį skundą, 2022 m. sausio 27 d. nutartimi pirmosios instancijos teismo nutartį paliko nepakeistą.
12. Apeliacinės instancijos teismas sutiko su pirmosios instancijos teismo išvada, kad ieškovas buvo nesąžiningas. Reikšdamas patikslintą reikalavinį dėl 40 000 Eur, ieškovas juo naudojosi kaip tam tikra gynybine, spaudimo pozicija, siekdamas įtikinti atsakovę sumokėti jam priklausančią premiją. Toks ieškovo elgesys, viena vertus, pačiam netiesiogiai patvirtinus, kad premija turėtų būti 11,5 tūkst. (kaip nurodyta jo paties 2020 m. vasario mėn. susirašinėjime su „Market Securities (Dubai)“ atstovu D. S.), kita vertus, reiškus reikalavinį dėl 40 000 Eur premijos sumos priteisimo ir nesutikus, kad premija jam turėtų būti mokama ne nuo 20 mln. Eur pritrauktos investicijos, bet nuo faktiškai gautos 5,75 mln. Eur sumos (taigi nesant sąžiningos klaidos dėl darbo sutarties interpretacijos ir jam priklausančios premijos dydžio, atsizvelgus į jo elgesį darbo sutarties galiojimo metu ir po sutarties nutraukimo), apeliacinės instancijos teismo vertinimu, pakankamas teisine prasme vertinti jį kaip nesąžiningą.
13. Pasisakydamas dėl ieškovo atskirojo skundo argumentų, kad skundžiamą nutartį priėmė neteisėtos sudėties teismas (teisėja, nagrinėjusi bylą iš esmės ir priėmusi ieškovui nepalankų sprendimą), apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad pirmosios instancijos teismui buvo perduotas nagrinėti tik sprendimo įvykdymo atgręžimo klausimas (taigi iš naujo civilinės bylos nenagrinėjus iš esmės), be to, nei iki 2021 m. gruodžio 7 d. teismo posėdžio, nei jo metu nebuvo pareikšta nušalinimų, todėl šiuos ieškovo atskirojo skundo argumentus laikė nepagrįstais.

III. Kasacinio skundo ir atsilepimo į jį teisiniai argumentai

14. Ieškovas kasaciniame skunde prašo panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2022 m. sausio 27 d. ir Vilniaus miesto apylinkės teismo 2021 m. gruodžio 9 d. nutarčių dalį, kuria buvo nuspręsta atgręžti Vilniaus apygardos teismo 2020 m. lapkričio 17 d. sprendimo įvykdymą, grąžinant atsakovei 17 242,50 Eur premiją, ir priimti naują nutartį – pripažinti nurodytos dalies Vilniaus apygardos teismo 2020 m. lapkričio 17 d. sprendimo įvykdymo atgręžimą negalimu; priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas yra grindžiamas šiais argumentais:
 - 14.1. Teismai nukrypo nuo kasacinio teismo suformuotos praktikos konkrečioje byloje ir pažeidė [CPK](#) 362 straipsnio 2 dalį, nustatančią, kad kasacinio teismo nutartyje išdėstyti išaiškinimai yra privalomi teismui, iš naujo nagrinėjančiam bylą, nes pakartotinai vertino kasacinio teismo nutartyje jau nustatytą aplinkybę dėl ieškovo sąžiningumo. Kasacinis teismas grąžino sprendimą įvykdymo atgręžimo klausimą pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo jau konstatavęs ieškovo sąžiningumą ir nurodęs išsiaiškinti tik tai, ar egzistuoja kita atgręžtinį sprendimo vykdymą ribojanti aplinkybė – priteistų sumų pripažinimas darbo užmokesčiu ar jam prilyginama suma. Tačiau pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai ignoravo kasacinio teismo išvadą, kad nėra pagrindo ieškovą laikyti nesąžiningu, ir ėmėsi pakartotinio ieškovo sąžiningumo vertinimo bei padarė priešingą išvadą.
 - 14.2. Teismai netinkamai plačiai aiškino Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.241 straipsnio 4 dalyje ir [CPK](#) 762 straipsnio 4 dalyje įtvirtintą sąžiningumo kriterijų ir nukrypo nuo teismų suformuotos teisės aiškinimo ir taikymo praktikos, nepagrįstai sprenddami, kad asmens nesąžiningumas priklauso nuo jo pasirinkto reikalavimo dydžio. Laikyti ieškovą nesąžiningu vien dėl to, kad jis po ikiteisminių derybų pasikonsultavęs su teisininkais ir įvertinęs ginčo sutarčių tekstą pasirinko reikalauti didesnės sumos, nei prašė sumokėti iki bylos nagrinėjimo teisme, ir kad vėliau jo ieškinys teisme buvo tenkintas tik iš dalies, būtų perteklinis ieškovo teisių ribojimas. [CPK](#) 762 straipsnio 4 dalyje nustatyta sąlyga, kai yra negalimas įvykdyto sprendimo atgręžimas – asmens nesąžiningumas, konstatuotina tokiu atveju, kai atgręžtinis teismo sprendimas buvo priimtas dėl melagingos informacijos, suklustotų dokumentų ar kitų itin šiurkščių ieškovo neteisėtų veiksmų. Tačiau ieškovo sąžiningumas negali būti siejamas su ieškinio nepagrįstumu iš esmės. Jei visais atvejais, kai asmens ieškinys yra atmetamas, toks asmuo būtų laikomas nesąžiningu, [CPK 762 straipsnio](#) 4 dalis apskritai būtų nebereikalinga, nes visų įvykdytų sprendimų įvykdymas automatiškai būtų atgręžtas. Šiuo atveju ieškovas sąžiningas tiek objektyviai, nes nepažeidė protingumo ir teisingumo principų bandydamas iki teismo pareikalauti didesnės nei vėliau priteista sumos, tiek subjektyviai, nes sąžiningai manė, kad jam gali priklausyti ir didesnė premija. Dokumentų ieškovas neklautojo, melagingų duomenų neteikė.
 - 14.3. Pirmosios instancijos teismui nenusišalinus nuo klausimo dėl sprendimo įvykdymo atgręžimo nagrinėjimo, o apeliacinės instancijos teismui neišžvelgus absoliučių sprendimo negaliojimo pagrindų, buvo pažeistos [CPK](#) 71 straipsnio 1 dalyje ir 329 straipsnio 2 dalies 1 punkte įtvirtintos teisės normos, nukrypta nuo teismų suformuotos jų taikymo ir aiškinimo praktikos. Pirmosios instancijos teismo teisėjas turėjo nusišalinti nuo teismo sprendimo įvykdymo atgręžimo klausimo nagrinėjimo, nes jis ėmėsi vertinti aplinkybes (ieškovo sąžiningumą), buvusias ginčo nagrinėjimo iš esmės objektu. Pirmosios instancijos teismas, pripažindamas ieškovą nesąžiningu remdamasis tomis pačiomis aplinkybėmis, dėl kurių jis ieškinį apskritai buvo atmetęs (o vėliau šis teismo sprendimas buvo panaikintas kaip nepagrįstas ir ieškinys tenkintas iš dalies), padarė šiurkštų procesinį pažeidimą, nes byloje atliko pakartotinį tų pačių faktinių aplinkybių teisinį vertinimą (t. y. sprendė, ar ieškovo pareikštas ieškinys buvo pagrįstas). Šis pažeidimas paaiškėjo tik tuomet, kai buvo priimta teismo nutartis. Ieškovas nereikšė teismui nušalinimo nagrinėjant sprendimo įvykdymo atgręžimo klausimą, nes laikėsi pozicijos, kad kasacinio teismo nutartimi nustatyto sąžiningumo klausimo pirmosios instancijos teismas nagrinėti negali.
15. Atsilepimu į kasacinį skundą atsakovė prašo jį atmesti, skundžiamus teismų procesinius sprendimus palikti nepakeistus, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsilepimas grindžiamas tokiais argumentais:
 - 15.1. Ieškovas nepagrįstai teigia, kad teismai neturėjo vertinti jo sąžiningumo. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartyje nėra nurodyta, kad sprendžiant dėl sprendimo įvykdymo atgręžimo turėtų būti vertinama tik tai, ar ieškovui išmokėtos sumos priskirtinos darbo užmokesčiui ar jam prilygintoms išmokoms. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nenurodė, kad pirmosios instancijos teismas neturėtų vertinti ieškovo (ne)sąžiningumo. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje nurodyta, jog sąžiningumo turinio reikalavimai gali skirtis, priklausomai nuo to, kokie sandoriai yra sudaromi ir kokiaje situacijoje asmenys veikia (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gruodžio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-689-695/2015). Lietuvos Aukščiausiasis Teismas šiuo atveju ieškovo sąžiningumą vertino ne pagal [CPK](#) 762 straipsnio 4 dalį, o pasisakydamas dėl ieškovo naudai priteistų netesybų pagrįstumo, ir tik ta apimtimi, kai ieškovas

ikiteisminėje ginčo stadijoje iš atsakovo reikalavo 4 mln. Eur premijos, o vėliau kreipdamasis į teismą savo reikalavimą sumažino iki 40 000 Eur. Tačiau kasacinis teismas nevertino ieškovo elgesio atitikties sąžiningumo reikalavimams ieškovui teisme reikalaujant 40 000 Eur, kai jam aiškiai buvo žinoma ir suprantama, kad jis neturi teisės į didesnę premiją nei 11 500 Eur.

15.2. Bylos nagrinėjimo iš esmės metu nustatomos (paaiškėja) esminės aplinkybės, kurios sprendžiant sprendimo įvykdymo atgrėžimo klausimą turi būti įvertinamos sąžiningumo aspektu (sprendžiant sprendimo įvykdymo atgrėžimo klausimą įprastai naujos aplinkybės, susijusios su darbuotojo (ne)sąžiningumu, nenustatomos, o pagal CPK 762 straipsnio 4 dalį vertinamos bylos nagrinėjimo iš esmės metu jau nustatytos aplinkybės). Atitinkamai šiuo atveju teismų buvo išskirtos konkrečios aplinkybės, kurios buvo nustatytos bylos nagrinėjimo metu ir kurių visumą patvirtina, jog ieškovas CPK 762 straipsnio 4 dalies prasme buvo nesąžiningas, kadangi sąmoningai siekė suklaidinti teismą. Šiuo atveju nebuvo ieškovo sąžiningo suklydimo dėl jam priklausančios premijos dydžio.

15.3. Remiantis galiojančiu teisiniu reglamentavimu, melagingų duomenų ar suklastotų dokumentų pateikimas yra pagrindas atsakyti atgrėžti įvykdymą pagal CPK 762 straipsnio 3 dalį, kai panaikinamas sprendimas bylose dėl išlaikymo periodinėmis išmokomis išieškojimo. Tačiau šiuo atveju kilęs ginčas buvo susijęs su darbo teisiniais santykiais, todėl taikytina CPK 762 straipsnio 4 dalis. Atsižvelgiant į tai, „melagingų žinių suteikimo ir suklastotų dokumentų pateikimo“ bei „nesąžiningumo“ išskyrimas CPK 762 straipsnio 3 ir 4 dalyse patvirtina, jog šių elementų turinys yra skirtingas ir negali būti sutapatintas.

15.4. Ieškovas nepagrįstai teigia, kad pirmosios instancijos teismo nutartį priėmė neteisėtos sudėties teismas, o apeliacinės instancijos teismas neįtaisė šio neva padaryto pažeidimo. Byla pagal ieškovo ieškinį buvo galutinai išnagrinėta Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartimi ir procesinis sprendimas dėl ieškinio reikalavimų yra įsiteisėjęs. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pirmosios instancijos teismui perdavė nagrinėti tik sprendimo įvykdymo atgrėžimo klausimą (o ne klausimus, susijusius su ieškovo ieškinio pagrįstumu). Atsižvelgiant į tai, CPK 71 straipsnio 1 dalyje nustatyti ribojimai šiuo atveju netaikytini. Analogiškos pozicijos laikomasi ir kasacinio teismo jurisprudencijoje (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. gruodžio 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-548/2010). Tai, kad pirmosios instancijos teismo motyvai priimanč sprendimą dėl ieškinio pagrįstumo iš dalies sutapo su galutiniais Lietuvos Aukščiausiojo Teismo išaiškinimais, patvirtina ne pirmosios instancijos teismo šaliskumą, o tai, kad ginčo aplinkybė dėl to, nuo kokios sumos turėtų būti skaičiuojama premija, pirmosios instancijos teismas kvalifikavo ir sprendė teisingai.

15.5. CPK 762 straipsnio 4 dalis turi būti taikoma atsižvelgiant į teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principus. CPK 762 straipsnio 4 dalyje įtvirtintas reguliavimas buvo nustatytas ne tam, kad darbuotojas turėtų galimybę dėl formalių pagrindų negražinti nepagrįstai iš darbdavio gautų lėšų, bet siekiant apsaugoti darbuotojus, kuriems teismo sprendimo įvykdymo atgrėžimas gali turėti reikšmingų neigiamų finansinių pasekmių. Aptariama norma nėra skirta apsaugoti tokių darbuotojų, kuriems ši apsauga nėra reikalinga (t. y. kurių finansinė padėtis yra gera ir pajamos (darbo užmokestis), pavyzdžiui, keletą kartų viršija vidutinį darbo užmokestį šalyje). Toks normos tikslas neturėtų jokio logiško paaiškinimo ir prasmės. Ieškovas nepateikė jokių įrodymų, kad jo finansinė padėtis yra sudėtinga ir įpareigojamas atsakovei gražinti premijos dalį sukeltų tokių neigiamų pasekmių. 2022 m. vasario 3 d. ieškovas grąžino atsakovei gražintą premijos dalį (ir kitas gražintinas sumas). Taigi šių sumų grąžinimas ieškovui nesudarė jokių finansinių sunkumų. Taikant CPK 762 straipsnio 4 dalį, turi būti siekiama darbuotojo ir darbdavio interesų pusiausvyros. Darbdaviui neigiamų pasekmių neturėtų kilti dėl to, kad jis sąžiningai įvykdė įsiteisėjusį ir jam privalomą teismo sprendimą (darbdavys neturi teisės pasirinkti nemokėti priteistų sumų).

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl teismo nešališkumo sprendžiant dėl galimybės atgrėžti sprendimo dėl darbo užmokesčio ar jam prilygintų išmokų išieškojimo įvykdymą

16. CPK 760 straipsnyje įtvirtintas teismo sprendimo įvykdymo atgrėžimo institutas. Pagal CPK 760 straipsnio 1 dalį, jeigu panaikinamas jau įvykdytas teismo sprendimas ir iš naujo išnagrinėjus bylą priimamas teismo sprendimas atmesti ieškinį arba teismo nutartis nutraukti bylą ar palikti ieškinį nenagrinėtą, atsakovui turi būti gražinama visa tai, kas buvo pagal panaikintą sprendimą iš jo išieškota ieškovo naudai (sprendimo įvykdymo atgrėžimas). Jeigu gražinti turto negalima, teismas savo sprendime, nutartyje nustato, kad turi būti atlyginta šio turto vertė, o kai turtas realizuotas, – suma, gauta jį realizavus (CPK 760 straipsnio 3 dalis).

17. Teismo sprendimo įvykdymo atgrėžimo institutas yra specialus įstatyme įtvirtintas procesinis pažeistų teisių gynimo būdas išieškant sumas, išmokėtas pagal teismo sprendimą, kuris vėliau buvo panaikintas arba neteko teisinės galios. Sprendimo įvykdymo atgrėžimo instituto paskirtis – atkurti šalių materialinių teisių santykių padėtį, buvusią iki teismo sprendimo, kuris vėliau buvo panaikintas apeliacinės instancijos, kasacinio teismo procesiniu sprendimu ar neteko teisinės galios priėmus teismo procesinį sprendimą proceso atnaujinimo stadijoje, ir byla išspręsta iš esmės kitaip, nei ji buvo išspręsta ankstesniu teismo sprendimu. Šio instituto taikymas grindžiamas principo *ex iniuria ius non oritur* (iš neteisės teisė neatsiranda) taikymu, t. y. neteisėtas sprendimas daro neteisėtą ir tokio sprendimo vykdymą, todėl būtina gražinti šalis, įvykdžiusias tokį sprendimą, į padėtį, buvusią iki neteisėto sprendimo priėmimo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. gegužės 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-204/2010).

18. Nors teismo sprendimo įvykdymo atgrėžimo instituto pagrindu suteikiama galimybė pašalinti šalių tarpusavio santykiuose atsiradusį neteisėtumą (net jei jo pagrindas buvo tuo metu galiojęs teismo sprendimas), tačiau toks grąžinimas į ankstesnę padėtį galimas ne visada. Kai kurių kategorijų civilinėse bylose įstatymas nustato tam tikrus sprendimų įvykdymo atgrėžimo ribojimus. Atsižvelgiant į tam tikrų civilinės teisės subjektų ir jų reikalavimų išskirtinumą bei svarbą, jei šalis teismo proceso metu elgėsi sąžiningai ir jos veiksmams neturėjo įtakos neteisėto teismo sprendimo priėmimui, pagal įstatymą tam tikrais atvejais teismo sprendimo įvykdymo atgrėžimas yra negalimas (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. birželio 28 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-388/2013; 2013 m. gruodžio 13 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-662/2013; 2016 m. kovo 30 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-176-219/2016 22 punktą).

19. CPK 762 straipsnio 3 dalyje įtvirtintas teismo sprendimo bylose dėl išlaikymo periodinėmis išmokomis išieškojimo įvykdymo atgrėžimo ribojimas. Dėl šio pobūdžio reikalavimo teismo sprendimo įvykdymo atgrėžimas galimas tik tada, kai panaikintas teismo sprendimas buvo pagrįstas ieškovo pateiktais melagingais duomenimis ar suklastotais dokumentais. Kitas ribojimas nustatytas CPK 762 straipsnio 4 dalyje – bylose dėl darbo užmokesčio ar jam prilygintų išmokų išieškojimo atgrėžti teismo sprendimo įvykdymą leidžiama tik tais atvejais, kai tokių išmokų gavėjas veikė nesąžiningai ar buvo padaryta sąsąskaitybės klaidų. Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį į tai, kad CPK 762 straipsnio 3 ir 4 dalyse įtvirtintų teismo sprendimo atgrėžimo ribojimų netaikymo sąlygos skiriasi, todėl ieškovas kasaciniame skunde nepagrįstai tapatina darbuotojo nesąžiningumą vien su melagingų ar suklastotų dokumentų teikimu teismui.

20. Įvykdyto teismo sprendimo atgėžimo klausimas sprendžiamas kiekvienu konkrečiu atveju atsižvelgiant į byloje nustatytas faktines aplinkybes. Dažnai šiam klausimui išspręsti reikia tik konstatuoti teismo sprendimo įvykdymo faktą ir atlikti aritmetinius skaičiavimus, vis dėlto tam tikrais atvejais teismo sprendimo įvykdymo atgėžimo instituto taikymas turi ypatumų, kai reikia tirti ir vertinti papildomas faktines aplinkybes, pavyzdžiui, pirmiau aptartų ribojimų atvejais – pagrindžiančias ar paneigiančias ribojimų taikymo pagrindą. Nagrinėjamoje byloje aktualus [CPK](#) 762 straipsnio 4 dalyje įtvirtinto ribojimo taikymas. Tokiu atveju sprendžiant, ar byloje gali būti atliktas teismo sprendimo įvykdymo atgėžimas, reikia kvalifikuoti teismo sprendimu ieškovo naudai priteistų ir išieškotų išmokų pobūdį, taip pat įvertinti, ar teismo sprendimu priteistos išmokos gavėjas – darbuotojas – veikė sąžiningai, ar buvo padaryta sąskaitybės klaidų.
21. Nagrinėjamoje byloje kasaciniame skunde keliamas klausimas, ar pirmosios instancijos teismo teisėja, nagrinėjusi bylą iš esmės ir įvertinusi su darbuotojo (ieškovo) sąžiningumu susijusias aplinkybes sprendžiamą premijos išmokėjimo pagrįstumo klausimą, turėjo teisę atlikti pakartotinį tų pačių faktinių aplinkybių teisinį vertinimą, sprendžiamą teismo sprendimo įvykdymo atgėžimo klausimą, ar turėjo nusišalinti nuo šio klausimo nagrinėjimo. Ieškovo įsitikinimu, byla pirmosios instancijos teisme išnagrinėta neteisėtos sudėties teismo, taigi egzistavo [CPK](#) 329 straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatytas absoliutus nutarties, kurią apeliacinės instancijos teismas skundžiama nutartimi paliko nepakeistą, negaliojimo pagrindas.
22. Teisėjo nepriklausomumo ir nešališkumo principas yra vienas iš svarbiausių civilinio proceso principų. Teisėjas privalo nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo arba jam gali būti pareikštas nušalinimas, be kitų atvejų, jeigu jis yra (ne)tiesiogiai suinteresuotas bylos baigtimi; jeigu jis dalyvavo priimančią sprendimą byloje žemesniosios ar aukštesniosios instancijos teisme; jeigu jis šioje byloje vykdė teisminę mediaciją arba vykdė mediaciją dėl ginčo tarp tų pačių šalių, dėl to paties dalyko ir tuo pačiu pagrindu ([CPK](#) 65 straipsnio 1 dalies 5–7 punktai); taip pat kitais atvejais, jeigu yra aplinkybių, kurios kelia abejonų dėl jo nešališkumo ([CPK](#) 66 straipsnis).
23. [CPK](#) nenustato draudimo teisėjui spręsti sprendimo įvykdymo atgėžimo klausimą, kai jis yra priėmęs byloje sprendimą dėl ginčo esmės, ir toks teisėjo elgesys savaime nesuponuoja jo šališkumą, tačiau tokiu kaip nagrinėjamos bylos atveju, kai sprendžiant dėl sprendimo įvykdymo atgėžimo galimybės tam pačiam teisėjui reikia tirti ir vertinti materialiojo pobūdžio faktines aplinkybes, pvz., šalies elgesio atitikties sąžiningumo kriterijams, gali kilti abejonų dėl teisėjo nešališkumo.
24. Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) praktikoje nurodoma, kad nešališkumas paprastai reiškia išankstinio nusistatymo, tendencingumo neturėjimą. EŽTT praktika dėl teisėjo nešališkumo išsamiai aptarta Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 6 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. e3K-3-10-1075/2020. Vadovaujantis nusistovėjusia EŽTT praktika, nešališkumas Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvų apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) 6 straipsnio 1 dalies prasme turi būti nagrinėjamas dviem aspektais, t. y. pagal objektyvųjį ir subjektyvųjį testus. Vadovaujantis subjektyviojo testu, atsižvelgtina į konkretaus teisėjo asmeninius įsitikinimus ir elgesį, t. y. ar teisėjas konkrečioje byloje turi kokią nors išankstinę nusistatymą ar tendencingumą; tuo tarpu, vadovaujantis objektyviojo testu, vertintina, ar pats teismas ir jo sudėtis suteikė pakankamas garantijas, kad būtų pašalintos bet kokios teisėtos abejonės dėl jo nešališkumo (žr., pvz., EŽTT 2015 m. balandžio 23 d. sprendimo byloje *Morice prieš Prancūziją*, peticijos Nr. 29369/10, par. 73). Taikant subjektyvųjį teisėjo nešališkumo testą yra laikomasi teisėjo nešališkumo prezumpcijos, kuri reiškia, kad asmeninis teisėjo nešališkumas yra prezumuojamas, kol nėra tam prieštaraujančių įrodymų (žr., pvz., EŽTT 2000 m. gruodžio 21 d. sprendimo byloje *Wettstein prieš Šveicariją*, peticijos Nr. 33958/96, par. 43; 2005 m. gruodžio 15 d. sprendimo byloje *Kyprianou prieš Kiprą*, peticijos Nr. 73797/01, par. 119; 2009 m. spalio 15 d. sprendimo byloje *Micallef prieš Maltą*, peticijos Nr. 17056/06, par. 94). Objektyvusis teisėjo nešališkumo testas yra laikomas svarbia papildoma garantija, atsižvelgiant į tai, kad kai kuriose bylose gali būti sudėtinga pateikti įrodymus, paneigiančius teisėjo subjektyviojo nešališkumo prezumpciją (žr. EŽTT 1996 m. birželio 10 d. sprendimo byloje *Pullar prieš Jungtinę Karalystę*, peticijos Nr. 22399/93, par. 32). Taikant objektyvųjį teisėjo nešališkumo testą reikia nustatyti, ar, be teisėjo elgesio, yra kitų patikrinamų faktų, kurie gali kelti abejonų dėl teisėjo nešališkumo. Taikant šį testą didelė reikšmė suteikiama suinteresuoto asmens pozūriui, objektyvaus stebėtojo nuogastavimams. Tai, kaip situacija atrodo, turi tam tikros svarbos arba, kitaip tariant, „teisingumas ne tik turi būti įvykdytas, jis taip pat turi atrodyti įvykdytas“ (žr., pvz., EŽTT 1984 m. spalio 26 d. sprendimo byloje *De Cubber prieš Belgiją*, peticijos Nr. 9186/80 par. 26; 2009 m. spalio 15 d. sprendimo byloje *Micallef prieš Maltą*, peticijos Nr. 17056/06, par. 98). Nuo to priklauso pasitikėjimas, kurį demokratinėje visuomenėje teismai turi įkvėpti žmonėms ir visų pirma bylos šalims. Šiuo atžvilgiu net įtarimas gali turėti tam tikrą reikšmę, todėl kiekvienas teisėjas, dėl kurio šališkumo gali kilti teisėtų (pagrįstų) abejonų, turi nusišalinti (žr. EŽTT 1998 m. spalio 28 d. sprendimo byloje *Castillo Algar prieš Ispaniją*, peticijos Nr. 28194/95, par. 45).
25. EŽTT, vertindamas teisėjo galimą šališkumą dėl skirtingų funkcijų vykdymo teisminiame procese ir sprendžiamas, ar yra teisėtas pagrindas abejonai teisėjo nešališkumu, didžiausią dėmesį skiria bylose nagrinėtų klausimų tapatumui (žr., pvz., EŽTT 2000 m. birželio 6 d. sprendimo byloje *Morel prieš Prancūziją*, peticijos Nr. 34130/96, par. 47). Tam, kad būtų galima pripažinti teisėjo šališkumą, būtina nustatyti, jog teisėjas du kartus nagrinėjo tapatūs faktus, turėjo atsakyti į tą patį klausimą, ar skirtumas tarp spęstų klausimų buvo labai menkas (žr., pvz., EŽTT 2016 m. gegužės 17 d. sprendimo byloje *Liga Portuguesa de Futebol Profissional prieš Portugaliją*, peticijos Nr. 4687/11, par. 69). Gali būti svarbu, pavyzdžiui, tai, ar pirmasis teismo sprendimas jau buvo įsiteisėjęs ir bet kuris teisėjas būtų saistomas sprendimo *res judicata* (teismo išspręstas klausimas) galios ir pan. (žr., pvz., EŽTT 2007 m. spalio 22 d. sprendimo byloje *Lindon, Otchakovsky-Laurens and July v. France (GC)*, peticijos Nr. 21279/02, 36448/02, par. 79).
26. Sprendžiant teisėjo (teismo) (ne)šališkumo klausimą, atsižvelgtina į tai, ar egzistuoja realūs faktai, keliantys abejonų dėl teisėjo nešališkumo, ar nuogastavimai yra objektyviai pagrįsti, atsižvelgiant į EŽTT formuojamą praktiką, tokiu atveju turi būti identifikuoti teisėjo nurodytose bylose nagrinėti faktai, jų ryšys (tapatumas), taip pat bylose spęsti teisiniai klausimai, siekiant nustatyti, ar jie yra panašūs ar galbūt visiškai skirtingi (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-10-1075/2020, 46 punktas; 2022 m. sausio 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-124-684/2022, 29 punktas).
27. Vien tai, jog teisėjas priėmė ar dalyvavo priimančią procesinį sprendimą, kuriame pasisakoma tam tikru teisės aiškinimo klausimu, savaime nereiškia, kad vėliau jis nebepažįstų šiuo klausimu pasisakyti ar remtis anksčiau pateiktu teisės aiškinimu nagrinėdamas kitas bylas. Tokiais atvejais sprendžiant dėl galimo teisėjo (ne)šališkumo esminę reikšmę turi sąsaja tarp ankstesnėje ir vėlesnėje (-se) byloje (-ose) nagrinėjamų situacijų. Ar ši sąsaja yra tokia glaudi, kad byloje dalyvaujančių asmenų abejonės dėl bylą nagrinėjančio teisėjo galimo šališkumo (išankstinio nusistatymo) laikomos objektyviai pagrįstomis, kiekvienu atveju sprendžiama individualiai, atsižvelgiant į ankstesnėje ir vėlesnėje bylose dalyvaujančių asmenų (ne)tapatumą, bylose nagrinėjamus faktus, jų ryšį (tapatumą), bylose sprendžiamus teisinius klausimus ir kitas aplinkybes (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. sausio 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-171-969/2022, 42 punktas). Teismo sudėties tapatumas tuo atveju, kai pagrįstai remiamasi prejudicine ankstesnio teismo sprendimo galia, nesuponuoja pagrindo konstatuoti teismo (teisėjo) šališkumo, išankstinės nuomonės (nusistatymo) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-10-1075/2020, 42 punktas).
28. Šios bylos atveju pirmosios instancijos teismas, išnagrinėjęs bylą iš esmės, buvo priėmęs sprendimą ieškinį atmesti visiškai. Šį vėliau panaikintą (taigi neįsigijusį *res judicata* ir prejudicinę galios), sprendimą teismas grindė, be kita ko, argumentais, kad ieškovo teiginiai, jog jis pritraukė 20 mln. eurų investiciją ir tik dėl nuo jo nebeprisiklausiusių priežasčių, trečiojo asmens nepakankamų sugebėjimų buvo gauta tik 5,75 mln. Eur investicija, todėl jam turi būti mokama 0,2 procento nuo 20 mln. Eur sumos, nepaaiškinami verslo logika, be to, pats ieškovas susirašinėjęs yra patvirtinęs, kad jam turi būti mokama 0,2 procento tik nuo į sąskaitą gautos sumos – 11 500 Eur (Vilniaus miesto apylinkės teismo 2020 m. rugsėjo 18 d. sprendimo 9 psl.).
29. Vilniaus apygardos teismas 2020 m. lapkričio 17 d. sprendimu, išnagrinėjęs bylą apeliacine tvarka, panaikino pirmosios instancijos teismo sprendimą ir priėmė naują – priteisė ieškoviui iš atsakovės 40 000 Eur premiją, netesybas ir palūkanas. Šį sprendimą atsakovė įvykdė. Lietuvos

Aukščiausiasis Teismas 2021 m. lapkričio 4 d. nutartimi ieškovui priteistą premiją sumažino iki 11 500 Eur, klausimą dėl pakeisto sprendimo įvykdymo atgręžimo perdavė spręsti Vilniaus miesto apylinkės teismui, nurodęs, kad sprendimo įvykdymo atgręžimo taikymo sąlygos ir šio instituto taikymo ribojimai yra susiję su [CPK](#) 762 straipsnio 4 dalyje nurodytų faktinių aplinkybių nustatymu, o kasacinis teismas tokio pobūdžio klausimų nenagrinėja ([CPK](#) 353 straipsnio 1 dalis).

30. Sprendimo įvykdymo atgręžimo klausimą išnagrinėjo ta pati Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėja, kuri nagrinėjo bylą iš esmės ir priėmė ieškovui nepalankų sprendimą. Teismas konstatavo, kad egzistuoja pagrindas atgręžti Vilniaus apygardos teismo 2020 m. lapkričio 17 d. sprendimo įvykdymą, nes ieškovas veikė nesąžiningai. Vertindamas ieškovo elgesį sąžiningumo aspektu, teismas nurodė, kad ieškovas, turintis aukštą profesinę kvalifikaciją ir didelę patirtį finansinių paslaugų srityje, tikrai suprato, nes ir pats iki bylos iškėlimo teisme patvirtino, jog jam priklausanti mokėti premija turi būti skaičiuojama ne nuo ketinamos investuoti sumos, o nuo gautų investicijų (tokiu atveju jam mokėtina suma sudaro 11 500 Eur), tačiau ieškiniu, kartu siekdamas klaidinti teismą ir nepagrįstai pasipelnyti atsakovės sąskaita, iš atsakovės prašė priteisti ne 11 500 Eur dydžio premiją (apskaičiuotą pagal gautą investiciją), o 40 000 Eur dydžio premiją (apskaičiuotą pagal ketinamą investuoti sumą). Toks ieškovo elgesys, teismo vertinimu, neatitiko sąžiningumo kriterijų (Vilniaus miesto apylinkės teismo 2021 m. gruodžio 9 d. nutarties 5 psl.).
31. Taigi, priimdamas procesinį sprendimą atgręžti teismo sprendimo įvykdymą teismas išimtinai vertino tas pačias faktines aplinkybes, susijusias su ieškovo profesine kvalifikacija ir patirtimi bei jo pareikšto reikalavimo dydžiu, kaip ir priimdamas 2020 m. rugsėjo 18 d. sprendimą dėl ginčo esmės, ir šias aplinkybes vertino taip pat – kad ieškovas tikrai suvokė, jog nepagrįstai reiškia reikalavimą dėl 40 000 Eur, o ne 11 500 Eur.
32. Teisėjų kolegija, įvertinusi aptartą byloje susiklosčiusią situaciją, nusprendžia, kad šiuo atveju bylą nagrinėjusi teisėja sprendė dėl ankstesniame savo pačios sprendime padarytų išvadų fakto klausimais, kurios jos buvo įvertintos kaip reikšmingos nagrinėjamoje byloje, pagrįstumo ir iš esmės rėmėsi ankstesnėje byloje atliktais vertinimais, išvadomis ir susiformavusiu vidiniu įsitikinimu. Pirmosios instancijos teismo sprendimas dėl ginčo esmės buvo panaikintas ir neįgijo prejudicinės ir *res judicata* galios ([CPK](#) 182 straipsnio 2 punktas, 279 straipsnio 4 dalis), taigi teismas neturėjo įstatyme įtvirtintos pareigos juo remtis. Atsižvelgiant į pirmosios instancijos teismo sprendimo dėl ginčo esmės argumentus, nurodytus šios nutarties 28 punkte, ir teismo nutarties atgręžti teismo sprendimo įvykdymą argumentus, teisėjų kolegijos vertinimu, tai, kad ta pati teisėja sprendė sprendimo įvykdymo atgręžimo klausimą, galėjo ieškovui, kuriam priimtas nepalankus procesinis sprendimas, objektyviau aspektu sukelti pagrįstų abejonų dėl teismo (teisėjos) nešališkumo stokos. Tokias abejones bylą nagrinėjantis teisėjas privalo pašalinti, garantuodamas asmens teisę į nešališką teismą, ir nusišalinti [CPK](#) 66 straipsnio pagrindu. Dėl to konstatuotina, kad nagrinėjamoje byloje nepritaikius teisėjo nušalinimo ar nusišalinimo instituto, buvo pažeista ieškovo teisė į nešališką teismą (Lietuvos Respublikos Konstitucijos 31 straipsnio 2 dalis, 109 straipsnis, Konvencijos 6 straipsnio 1 dalis, [CPK](#) 21 straipsnis).
33. Kasacinio teismo praktikoje nurodoma, kad šalis, žinodama apie teismo sudėtį, abejones dėl teismo nešališkumo turėtų reikšti visų pirma tą bylą nagrinėjančiam teismui, o ne skusdama sprendimą aukštesnės instancijos teismui (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. spalio 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-7-95-611/2022, 81 punktas). Nors šiuo atveju abejones dėl teisėjos šališkumo ieškovas nurodė tik atskirajame skunde, tačiau ši savo procesinį elgesį paaiškino tuo, jog neturėjo pagrindo abejoti teismo nešališkumu ir reikšti nušalinimo, kol nepaaiškėjo pirmosios instancijos teismo nutarties motyvai, nes ieškovas buvo įsitikinęs, kad jo elgesį sąžiningumo aspektu jau įvertino Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2021 m. lapkričio 4 d. nutarties 68 punkte.
34. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismas skundžiamoje nutartyje nepagrįstai nekonstatavo pirmosios instancijos teismo (teisėjos) nešališkumo principo pažeidimo kaip pagrindo pripažinti teismo sudėtį esant neteisėtą, kartu – [CPK](#) 329 straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatyto absoliutaus sprendimo negaliojimo pagrindo buvimo. Taigi yra pagrindas panaikinti apeliacinės ir pirmosios instancijos teismų procesinius sprendimus ir perduoti bylą iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui ([CPK](#) 360 straipsnis).
35. Nustačiusi, kad byla pirmosios instancijos teisme išnagrinėta neteisėtos sudėties teismo, taigi, nebuvo tinkamo teismo proceso, teisėjų kolegija nepasisako dėl kitų kasacinio skundo argumentų. Teisėjų kolegija tik atkreipia dėmesį, kad, nagrinėjant sprendimo įvykdymo atgręžimo klausimą, darbuotojo elgesio sąžiningumas vertintinas tiek procesiniu aspektu (pvz., darbuotojui teikiant sąmoningai klaidinančius įrodymus apie bylai reikšmingas faktines aplinkybes bylą dėl darbo išmokos priteisimo nagrinėjant iš esmės, tai lėmė darbuotojui palankaus teismo sprendimo priėmimą ir darbo išmokos remiantis teismo sprendimu išmokėjimą), tiek materialiuoju aspektu (pvz., kai darbuotojo sąmoningas nesąžiningas elgesys darbo santykiuose iki ginčo dėl darbo išmokos priteisimo kilimo lėmė darbuotojui palankų teismo sprendimą ir tokios išmokos išmokėjimą). Taigi, darbuotojo elgesys vertintinas kaip nesąžiningas, jei jo veiksmai lėmė nepagrįstą su darbo santykiais susijusių sumų išmokėjimą. Tačiau procesinės teisės į teisminę gynybą įgyvendinimas (pvz., teisę į darbo išmoką pagrindžiančio šalių susitarimo sudarymo aplinkybių ir jo konkrečių sąlygų ar atitinkamų teisės nuostatų aiškinimas ir vertinimas, vieno ar kito teisėto tariamai pažeistų teisių gynimo būdo, procesinio elgesio ar procesinių priemonių byloje pasirinkimas, didesnių ar mažesnių reikalavimų ieškinyje pareiškimas, jų didinimas ar mažinimas ir pan.) savaime negali būti vertinamas kaip nesąžiningumas [CPK](#) 762 straipsnio 4 dalies taikymo aspektu, nes tokias procesines teises ir jų įgyvendinimo garantijas suteikia įstatymas, jos yra neatsiejama asmens teisės į veiksmingą teisminę gynybą dalis.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

36. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. lapkričio 15 d. pažymą apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, šioje byloje kasaciniame teisme patirta 4,02 Eur tokio pobūdžio bylinėjimosi išlaidų.
37. Kadangi byla perduotina pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo, šių išlaidų, taip pat šalių turėtų bylinėjimosi išlaidų paskirstymo klausimas paliktinas spręsti pirmosios instancijos teismui ([CPK](#) 93, 96 straipsniai).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 360 ir 362 straipsniais,

nutaria:

Panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2022 m. sausio 27 d. nutartį ir Vilniaus miesto apylinkės teismo 2021 m. gruodžio 9 d. nutartį ir perduoti bylą iš naujo nagrinėti Vilniaus miesto apylinkės teismui.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Alė Bukavinienė

Artūras Driukas

